

«Правове забезпечення державного регулювання»

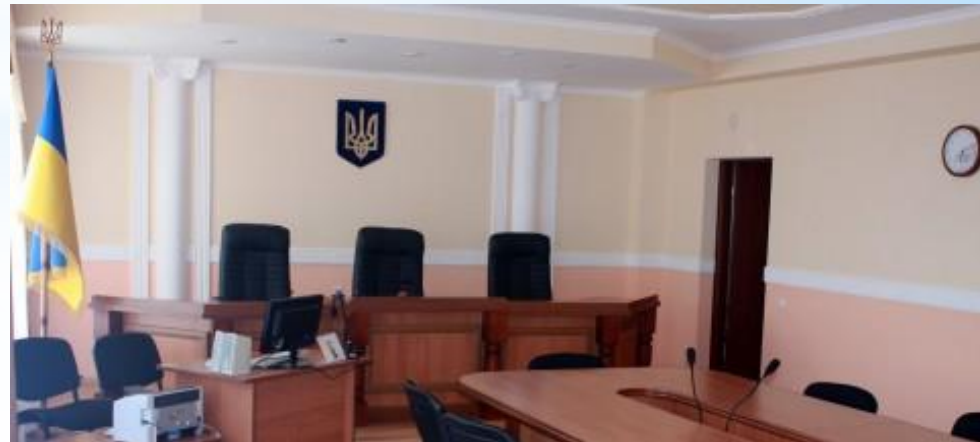
Автор: д.ю.н. проф. каф. Конституційного та адміністративного права Верлос Н.В.

Лекція №5
Тема: Конституційно-правовий статус органів правосуддя

Судова влада

План:

1. Поняття судової влади і правосуддя. Засади організації судової влади в Україні. Універсальна юрисдикція судів. Судочинство в Україні. Конституційні засади здійснення правосуддя в Україні.
2. Система судоустрою в Україні.
3. Конституційно-правовий статус суддів. Порядок призначення і обрання суддів. Підстави і порядок припинення повноважень суддів. Права та обов'язки суддів. Суддівське самоврядування в Україні.
4. Правовий статус Вищої ради правосуддя в Україні.
5. Особливості юрисдикції Європейського суду з прав людини на території України.
6. Конституційно-правовий статус прокуратури України. Структура органів прокуратури в Україні. Функції і повноваження прокуратури України.
7. Конституційно-правове регулювання інституту адвокатури в Україні.

A close-up photograph of a judge's hands and arms in a dark judicial robe, resting on a wooden bench. A wooden gavel is positioned on the bench, and several books are visible in the background. The scene is dimly lit, focusing on the judge's hands and the gavel.

СУДОВА РЕФОРМА:

як має змінитися українська система правосуддя

Правосуддя

особлива функція державної влади, що здійснюється через розгляд і вирішення в судових засіданнях цивільних справ зі спорів, що стосуються прав та інтересів громадян, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань і кримінальних справ, і застосування встановлених законом карних заходів щодо осіб, винних у вчиненні злочину, або виправдання невинних.

Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами та відповідно до визначених законом процедур судочинства

суди

народ

Через присяжних

Порядок призначення на посаду судді

Конституційні вимоги до кандидата на посаду судді

наявність громадянства України

від 30 до 65 років віку

одержання вищої юридичної освіти

компетентність та добросовісність

володіння державною мовою

Таж професійної діяльності у сфері права 5 років

Додаткові вимоги до окремих категорій суддів щодо стажу, віку та їх професійного рівня встановлюються Законом України “Про судоустрій і статус суддів”

Суддя призначається Президентом України за поданням Вищої ради правосуддя

Вища рада правосуддя складається з 21-го члена, з яких:
10 - обирає з'їзд суддів України
2 - призначає Президент України,
2 - обирає Верховна Рада України,
2 - обирає з'їзд адвокатів України,
2 - обирає всеукраїнська конференція прокурорів,
2 - обирає з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

*Судоустрій України

Систему судоустрою складають

Місцеві суди

Апеляційні суди

Верховний Суд

Місцеві загальні суди

Місцеві спеціальні суди

Апеляційні загальні суди

Апеляційні спеціальні суди

Розгляд.:
• цивільні,
• кримін.,
• адміністр.
• справи про адмін. прав.

- Місцеві господарські суди;
- Місцеві адміністративні суди

Розгляд.:
• цивільні,
• кримін.,
• справи про адмін. прав.

- Апеляц. господарські суди;
- Апеляц адміністративні суди

У складі ВС діють:
1) Велика Палата Верховного Суду;
2) Касаційний адмін. суд;
3) Касаційний госп. суд;
4) Касаційний кримінальний суд;
5) Касаційний цивільний суд.

Окружні суди

Принципи судустрою

```
graph TD; A[Принципи судустрою] --> B[Територіальність]; A --> C[Інстанційність]; A --> D[Спеціалізація];
```

Територіальність

Спеціалізація

Інстанційність

Суди утворюються і ліквідуються

Законом

Проект закону вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя

Місцеві суди (I інстація)

Загальні

Господарські

Адміністративні

окружні суди

утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах).

є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом

Апеляційний суд

```
graph TD; A[Апеляційний суд] --> B[діють як суди апеляційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, - як суди першої інстанції, з розгляду цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення]; B --> C[утворюються в апеляційних округах]; C --> D[можуть утворюватися судові палати з розгляду окремих категорій справ];
```

діють як суди апеляційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, - як суди першої інстанції, з розгляду цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення

утворюються в апеляційних округах

можуть утворюватися судові палати з розгляду окремих категорій справ

Суддею апеляційного суду може бути особа, яка
відповідає таким вимогам

має стаж роботи на посаді
судді не менше п'яти років

має науковий ступінь у сфері
права та стаж наукової
роботи у сфері права
щонайменше сім років

має досвід професійної
діяльності адвоката, в тому
числі щодо здійснення
представництва в суді та/або
захисту від кримінального
обвинувачення щонайменше
сім років

або

Або має сукупний стаж
(досвід) роботи
(професійної діяльності)
щонайменше сім років

Вищі спеціалізовані суди

У системі судустрою діють вищі спеціалізовані суди як суди першої та апеляційної інстанції з розгляду окремих категорій справ

Вищий суд з питань інтелектуальної власності

(Указ 2017 р. фактично створений 13 лютого 2020 року)

Вищий антикорупційний суд

здійснює правосуддя як суд першої та апеляційної інстанції у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до його юрисдикції (підсудності) процесуальним законом (Закон від 07.06.2018 р.)

У складі вищого спеціалізованого суду
утворюються

Судові палати

для розгляду окремих
категорій справ у першій
інстанції

апеляційна палата для
розгляду справ в апеляційній
інстанції

Вимоги до судді Вищого спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності

має стаж роботи на посаді судді
не менше трьох років

має досвід професійної діяльності
адвоката щодо здійснення
представництва в суді у справах
щодо захисту прав
інтелектуальної власності
щонайменше п'ять років

має досвід професійної діяльності
представника у справах
інтелектуальної власності
(патентного повіреного)
щонайменше п'ять років

або

має сукупний стаж
(досвід) роботи
(професійної
діяльності) відповідно
до вимог, визначених
пунктами 1-3 цієї
частини, щонайменше
п'ять років

Суддею Вищого антикорупційного суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому антикорупційному суді, а також відповідає іншим вимогам, встановленим законом

Прокуратура України

* Система прокуратури України

**Конституційні
функції
прокуратури
України**

Підтримання публічного обвинувачення в суді

представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом

організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку